Maa- ja metsätalousvaliokunta LAUSUNTO

mmv@eduskunta.fi 15.10.2020 Dnro 348/2020

HE 152/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta

Paliskuntain yhdistys kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja lausua käsillä olevasta muutoksesta poronhoitolakiin.

Lakimuutoksen lähtökohdat

Lakimuutoksen lähtökohtana on nykyisen epäoikeudenmukaiseksi koetun ja luottamuspulaa synnyttävän arvioimislautakuntatoiminnan korjaaminen siten, että asian molempien osapuolten oikeusturva toteutuisi jatkossa ja jääviysongelmat vahinkoarvioinnissa korjautuisivat.

Lisäksi tavoitteena on, että riidanratkaisutoimivallan siirtyminen käräjäoikeuksiin turvaisi perusoikeutta eli oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, kun nykyiset muun muassa tuomioistuimelta vaadittavaan riippumattomuuteen ja puolueettomuuteen liittyvät ongelmat poistuisivat.

Kiteytettynä tavoitteena luonnoksessa esitetään, että ***"ehdotetun porovahinkolautakunnan perustaminen turvaisi sen, että porojen aiheuttamista vahingoista ja aitaamisesta olisi mahdollisuus saada luotettava asiantuntija-arviointi nopeasti ja kohtuullisin kustannuksin menettelyssä, jossa voitaisiin kuulla kaikkia osapuolia."***

Paliskuntain yhdistys näkee lakiuudistuksen tarpeellisena ja tavoiteiltaan oikeansuuntaisena. Lakiuudistuksen keskeisimmän tavoitteen toteutumisen kannalta luonnoksessa on kuitenkin kaksi olennaista puutetta. Nämä liittyvät ilmoitusvelvollisuuteen ja lautakunnan koollekutsumiseen.

Ilmoitusvelvollisuus

Paliskuntain yhdistys toteaa välttämättömäksi luonnokseen kirjatun mahdollisia vahinkoja koskevan ilmoitusvelvollisuuden: Mikäli mahdollisesti vahinkoa kärsinyt aikoo vaatia paliskunnalta korvausta, tulee asiasta ilmoittaa paliskunnalle ilman aiheetonta viivytystä.

Luonnoksen mukaan *"Porojen aiheuttamien vahinkojen luotettava arviointi edellyttää tyypillisesti, että arviointi tehdään pian vahinkotapahtuman jälkeen, sillä mm. sääolosuhteiden muutokset, maanviljelyyn liittyvät toimenpiteet ja luonnonvaraisten eläinten liikkuminen vaikeuttavat vahinkojen selvittämistä. Ehdotetulla säännöksellä turvattaisiin se, että myös paliskunta voisi oikea-aikaisesti tehdä havaintoja vahingoista sekä käyttää oikeuttaan saada niistä porovahinkolautakunnan lausunto. Joissakin tapauksissa voi ilmoittamisessa esiintyä viivettä esimerkiksi sen vuoksi, että maanomistajalla tai viljelijällä ei ole ollut mahdollisuutta havaita vahinkoa aiemmin. Tällöin kyseessä ei olisi säännöksessä tarkoitettu aiheeton viivytys."*

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1 Puh: (016) 331 6000 etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi Y-tunnus 0192404-5
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI Fax: (016) 331 6066 www.paliskunnat.fi

Jotta ilmoitusvelvollisuus toimisi tarkoituksensa mukaisesti ja tehokkaasti, on sen laiminlyönnin seurauksiin välttämätöntä kiinnittää enemmän huomiota. Porojen aiheuttamien vahinkojen jäljet voivat muun muassa maanviljelystä johtuvien toimien tai sääolosuhteiden vuoksi hävitä muutamassa päivässä. Paliskuntain yhdistys katsoo, että luonnoksessa todetun ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti on todettava esitöissä myötävaikutukseksi vahingon syntymiseen ja korvauksen sovitteluperusteeksi.

Lautakunnan koollekutsuminen

Luonnoksessa esitetään, että vireillä oleva oikeudenkäynti estää arviointilautakunnan lausunnon antamisen. Asiaa voi käyttää paliskuntaa vastaan, koska tällöin paliskunta joutuu hankkimaan vastatodistelunsa muuta kautta kuin lautakunnalta. Lisäksi todisteluaineiston hankkiminen voi estyä, edellä ilmoitusvelvollisuuden kohdalla kuvatulla tavalla, mikäli mahdollinen vahingonkärsijä venyttää asiasta ilmoittamista.

Oikeudenkäymiskaaren mukaan tuomioistuimella on toki oikeus pyytää lausuntoa lautakunnalta ja vastaavasti paliskunnat voivat oikeudelle tätä esittää. Ongelma on, että tällaisten vaatimusten käsittely tai tuomioistuimen päätös asiantuntijalausunnon hankkimisesta kestää **vähintään kuukausia**, jolloin vahinkojen arviointi voi jo olla mahdotonta lautakunnallekin. **Tämä taas käytännössä tarkoittaa sitä, että jos asia viedään suoraan oikeuteen, ei lausunnosta ole saatavissa sellaista todistelua, joka mahdollistaisi puolueettoman ja asianmukaisen vahingon arvioinnin.**

Lopuksi

Paliskuntain yhdistys pyytää maa- ja metsätalousvaliokuntaa kiinnittämään huomiota tässä lausunnossa esittämiinsä paliskunnan oikeusturvan kannalta perustavanlaatuisiin puutteisiin ja esittää niiden korjaamista.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ao

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5